

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **M. B.**, bývajúceho v P., zastúpeného JUDr. D. R., advokátom so sídlom v P., proti žalovanej **U. P., a.s.**, so sídlom v B., IČO : X., o **zaplatenie 23 235,74 EUR (700 000,-- Sk) s prísl.**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 13 C 116/2005, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 15. januára 2009 sp. zn. 14 Co 88/2008 rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 15. januára 2009 sp. zn. 14 Co 88/2008 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prešov rozsudkom z 11. februára 2008 č.k. 13 C 116/05-113 v spojení s opravným uznesením z 21. októbra 2008 č.k. 13 C 116/05-145 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal voči žalovanej zaplatenia sumy 700 000,-- Sk s prísl., predstavujúcej poistné plnenie z poistnej zmluvy uzavretej so žalovanou 3.5.2005. Zároveň rozhodol, že žalovanej sa nepriznáva náhrada trov konania. Zamietnutie žaloby odôvodnil výsledkami vykonaného dokazovania, z ktorého vyvodil záver, že medzi účastníkmi nedošlo k vzniku poistného vzťahu, keďže pri spisovaní návrhu poistnej zmluvy žalobca nekonal s osobou oprávnenou uzatvoriť v mene žalovanej takúto zmluvu.

Krajský súd v Prešove ako súd odvolací na odvolanie žalobcu rozsudkom z 15. januára 2009 sp. zn. 14 Co 88/2008 rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zamietnutí žaloby potvrdil a vo výroku o trovách konania ho zrušil a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie. Potvrdenie prvostupňového rozsudku vo veci samej odôvodnil jeho vecnou správnosťou stotožňujúc sa s právnym záverom súdu prvého stupňa, že medzi účastníkmi nedošlo k uzatvoreniu poistnej zmluvy.

Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal dovolanie žalobca. Žiadal, aby dovolací soud napadnutý rozsudok odvolacieho soudu i soudu prvního stupně zrušil a vec vrátil prvostupňovému soudu na další konanie. Dovolanie odôvodnil odňatím možnosti konať pred súdom, ku ktorému malo dôjsť tým, že súdy nevykonali dôkaz jeho výsluchom, hoci išlo o podstatný dôkazný prostriedok. Namietal tiež nedostatočné zistenie skutkového stavu a s tým súvisiace nesprávne právne posúdenie veci.

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu navrhla tento mimoriadny opravný prostriedok ako nedôvodný zamietnuť.

Najvyšší soud ako soud dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania, preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho soudu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho soudu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho soudu v ustanoveniach § 237 a § 238.

Dovolanie proti rozsudku odvolacieho soudu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 O.s.p., ktoré spôsobujú tzv. zmatečnosť rozhodnutia odvolacieho soudu. K týmto vadám prihliada dovolací soud - ak je dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom - z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.). Existenciu vady konania uvedenej v § 237 O.s.p. žalobca tvrdil, a to konkrétne vadu uvedenú pod písm. f/.

Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho soudu, ak sa účastníkovi konania postupom soudu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup soudu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok

dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, namietať v opravnom prostriedku správnosť skutkových a právnych záverov súdu prvého stupňa, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, právo na spravodlivé súdne konanie a pod.).

Podľa názoru dovolacieho súdu konanie pred odvolacím súdom je takouto vadou vyplývajúcou z uvedeného ustanovenia postihnuté. Táto vada je daná skutočnosťou, že odvolací súd nevykonal dôkaz navrhnutý žalobcom, hoci mohol mať pre rozhodnutie podstatný význam, resp. že pri rozhodovaní o tom, ktoré z navrhovaných dôkazov vykoná, nerešpektoval princíp „rovnosti zbraní“.

V zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd jednou so všeobecných záruk spravodlivého prejednávania vecí pred súdom je zásada „rovnosti zbraní“. Táto zásada zabezpečuje, aby v súdnom konaní mali jeho účastníci rovnaké postavenie. „Rovnosť zbraní“ spočívajúca v rovnakom postavení účastníkov súdneho konania sa prejavuje v procesnoprávnom postavení účastníkov konania, v spôsobe a rozsahu dokazovania a v iných oblastiach spojených so súdnym uplatňovaním práva. Zachovanie „rovnosti zbraní“ z pohľadu spôsobu a rozsahu vykonávaného dokazovania sa týka aj oprávnenia účastníkov konania navrhovať dôkazy. Možnosť navrhovania dôkazov je spojená s princípom dôkazného bremena, ktorého úspešnosť sa v súdnom spore viaže na schopnosť predložiť adekvátne dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Výber dôkazných prostriedkov je na vôli účastníka konania, no o tom, ktoré z navrhovaných dôkazov budú vykonané a ktoré nie, rozhoduje súd podľa svojej voľnej úvahy. Obsahom záruky na spravodlivý súdny proces z pohľadu oprávnenia navrhovať dôkazy je limitovanie tejto voľnej úvahy súdu. Týmto limitom je požiadavka, aby nevykonanie navrhnutých dôkazov alebo vykonanie iných dôkazov nepostavilo účastníka konania do jasne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s jeho odporcom v súdnom spore (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Feldbrugge c. Holandsko z roku 1986). V súvislosti s rozhodnutím súdu, ktoré z navrhovaných dôkazov vykoná a ktoré nie, to teda znamená, že účastník konania nesmie byť týmto rozhodnutím znevýhodnený oproti druhému účastníkovi. Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky nevykonanie účastníkom navrhnutého dôkazu môže byť porušením základného práva na spravodlivé súdne konanie dokonca aj bez priamej spojitosti s porušením zásady „rovnosti zbraní“. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom náleze z 26. januára 2010

sp. zn. III. ÚS 332/09 vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ak tento mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, je porušením práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

V prejednávanej veci je z obsahu spisu zrejmé, že súd prvého stupňa vykonal dôkaz výsluchom svedka M. B., ktorý podľa tvrdenia žalobcu mal s ním uzavrieť poisťnú zmluvu v mene žalovanej, ako aj dôkaz výsluchom svedkyne M. B. oprávnenej zastupovať žalovanú pri uzatváraní poisťných zmlúv, no nevykonala dôkaz výsluchom samotného žalobcu, hoci sa ho žalobca dožadoval. Nevykonanie tohto dôkazu odôvodnil prvostupňový súd vo svojom rozsudku tým, že skutkový stav bol dostatočne zistený výsluchom svedkov a listinnými dôkazmi a že výsluch účastníka je len jedným z dôkazných prostriedkov, pričom je vecou súdu, či takýto dôkaz vykoná alebo nie. Odvolací súd považoval postup súdu prvého stupňa v tomto smere za správny poukazujúc na to, že zo žiadneho z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nemožno vyvodiť, že by súd musel vypočuť účastníka konania.

Podľa názoru dovolacieho súdu pokiaľ podstatnou otázkou pre rozhodnutie vo veci bola otázka, či medzi žalobcom a žalovanou došlo k uzavretiu platnej poisťnej zmluvy, a pokiaľ na okolnosti uzavretia tejto zmluvy boli ako svedkovia vypočuté osoby, ktoré mali pri jej uzavretí konať v mene žalovanej, potom zásada „rovnosti zbraní“ vyžadovala, aby bol vykonaný aj navrhnutý dôkaz výsluchom žalobcu ako druhej zmluvnej strany. Nevykonaním tohto dôkazu, s prihliadnutím na obsah výpovedí osôb, ktoré mali konať v mene žalovanej (a ktoré potvrdili tvrdenia žalovanej, pričom nebolo rozhodujúce, že aj ich výsluch navrhol žalobca), sa žalobca dostal do zjavne nevýhodnejšej pozície v porovnaní so žalovanou. Ak odvolací súd z tohto nesprávneho postupu prvostupňového súdu nevyvodil žiaden procesný dôsledok, resp. ak tento postup považoval za správny, bola tým porušená zásada „rovnosti zbraní“ a tým aj právo žalobcu na spravodlivé súdne konanie. Konanie pred súdmi v základnom konaní tak bolo ako celok postihnuté vadou spočívajúcou v odňatí možnosti žalobcovi konať pred súdom.

Pretože odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale aj jeho dôvodnosť, dovolací súd podľa § 243b ods. 1 O.s.p rozsudok dovolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V záujme efektivity ďalšieho konania zrušil len odvolací rozsudok a to vzhľadom na možnosť dovolacieho súdu doplniť

dokazovanie v zmysle § 213 ods. 4 O.s.p., keďže nevykonanie navrhnutého dôkazu uplatnil žalobca už v odvolaní ako odvolací dôvod.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. januára 2011

JUDr. Rudolf Č i r ě, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová